

KGAOLO 10: MELAWANA LE DIPEHELO TSA NGODISO

ELA HLOKO

Ha o ngodisa ho rona, **o amohela melawana** le ditefiso tse fetohang ka mehla ha ho qala ngwaha o motjha. Hape o amohela le melao ya rona (ho kenyeltsa dipehelo kaofela, maano, le melao ya boitshoaro), tseo o ka di fumanang ebole o di bale ho leqephe la tepo la laeborari le portal ya baithuti.

O ka qetella konteraka ena ka khopi e tshoarehang ka ho hatisa le ho e saena kapa o etse kopo ya kopi e tshoarehang o e saene ka hara Khamphase kapa ho setsi sa dihlahlobo.

KAPA

O tla bontsha ho dumela ha hao/ tumellano ya melao le melawana ena ebole o tlanguke yona ha o katlanya amohela kapa ho dumela ho melawana ena moo setsi se hlahisang khetho ya ho etsa jwalo. O na le waranti ya hore o dumelletswe ho etsa jwalo.

Melao le melawana ena e hatisa konteraka mahareng a rona re le setsi le moithuti. Konteraka ena e tla feela ka mabaka a boletseng tlase kapa ha rona kapa moithuti a kgetha ho hlakola ngodiso ya hae le rona kapa ha moithuti a hloleha ho ngodisetsa ngwaha wa Thuto/selemo sa Thuto. Ha o ka hloleha ho tshwelapele ho lefa ditefo tse hlokahalang, ho feela ha tumellano ya rona ha ho bolele hore ha re na ho batla kapa hona ho lata ditefo tse saletseng morao.

Ha o ka kgetha o fetisetswa khamphaseng enngwe eo e leng karolo ya The Independent Institute of Education (Setsi sa Thuto) kapa o kgetha ho fetolamekhoa, kapa ho ngodisa hape ka nako e tlangu Setsi sa Thuto, ditefo tse salletseng morao le dikotlo le dikhalemelo ho ya ka melawana ya Setsi sa Thuto e tla tswelapele ho ya ka melawana le tumellano ya konteraka ena.

O tla tlameha ho qetella le ho qalella konteraka entjha selemo le selemo e tla kenyeltsa le ditefello tse batlehang tsa selemo seo. O tlameha ho tsebisa hlooho ya khampase kapa motho ya dumelletseng ke khampase kapa motsamaisi wa setsi sa inthanete ka lengolo ha e be ha e be ho na le ho fetoha dintlheng tsa hao.

Ha e be o sa utlwisisi se itseng, ka kopo ikopanye le rona, o botse kapa o etse kopo ya ho hlaholsetswa dintlha tse hlahellang pele of amohela konteraka ena.

Ho na le **mantswe a ngotsweng ka boholo le ka botsho.** Tse ding tsa tsona di ka **nyolosa sekoloto** sa hao le boikarabelo bo bong ba molao **ka tlasa** konteraka ena kapa di ka **re lekanyetsa.** O tlameha ho di bala ka hloko.

Ditokelo tsa hao tsa mantlha tsa bareki le tsa lekunutu le ditlhare di netefaditswe ke melao. Konteraka ena ha ea rerelwa ho etsa ka mokhoa o seng molaong kapa ho sa hlokahale, ho

fokotsa, ho lekanyetsa, kapa ho qoba ditokelo kapa ditlamo tlasa tshireletso ya bareki le boinotshing kapa melao e tshwanang.

10.1 **Ditlhhaloso**

Ho melwana ena:

- 10.1.1 **Ditshebediso tsa thuto**, melaong wa konteraka ena, ho bolela dibuka, dintlha, disebediswa, unifomo kapa thepa efe kapa efe eo o e filweng kapa eo o e laetsoeng hang ha tumellano e se e emohetswe.
- 10.1.2 Nako ya Thuto e bolela nako e boletsoeng ya Thuto e kanna ya ba kapa e ka se be selemo.
- 10.1.3 **Ngodiso ya Thuto** e bolela tumellano ya Thuto kapa di module tseo o tla di etsa selemong sena le ditefiso tse amanang le tsona.
- 10.1.4 **Selemo sa Thuto** se bolela **nako ya Thuto** e atisang ho qala ho tloha ka la 1 Pherekong ho fihlela ka la 31 Tshitwe, kapa ho tloha ka la 1 Phupu ho fihlela **la 30** Phupjane selemong se hlahlamang kapa nako efe kapa efe e boletseng.
- 10.1.5 **Ho amohela** ho tlaba le moelelo o tshwanang le ho saena.
- 10.1.6 **Ho ba teng** ho kenyeltsa ho nka karolo sehlopheng sefe kapa sefe kapa mesebetsing e hlophisitseng ya Thuto ka seqo khampaseng kapa hole ka mekgwa ya inthanete.
- 10.1.7 **Konteraka** e tla ba le moelelo o tshwanang le **dipehelo**.
- 10.1.8 **Tjhelete ya konteraka** e bolela ditefiso le ditefiso tse ding tseo o lokelang ho di lefella lenaneo bakeng sa **selemo se amehang sa Thuto**, ho kenyeltswa tefo efe kapa efe e amehang ya kopo, ditefiso tsa pele ho ngodiso, ditefiso tsa ngodiso le ditefiso **tsa Thuto**.
 - a) Ntle le palo ya konteraka, o kanna wa jara boikarabelo ba ditshenyehelo tsa thepa e eketsehileng le ditshebeletso jwalo ka dipalangwang, dintlha, dibuka tsa Thuto, unifomo, ho tshwauwa ha dipampiri hape le ditefiso tsa tlatseso.
 - b) Tjhekete ya konteraka e tla fetoha haeba o fetola mokgwa wa ho fana ka thepa kapa khampase kapa lengolo leo o le ngodisitseng ho lona kapa mofuta wa ngodiso.
- 10.1.9 **Ho busetswa morao ha ngodiso** ho bolela ho se ingodise hape bakeng sa ho ithuta qalong ya selemo se setjha sa Thuto kapa nako pele Thuto e phethelwa.
- 10.1.10 **Letsatsi le behilweng** le bolela letsatsi lefe kapa lefe selemong sefe kapa sefe sa thuto seo o lokelang ho lefa karolo efe kapa efe ya konteraka.
- 10.1.11 **Mofani wa kantle** ho bolela mokgatlo o ikemetseng o tswang Setsing o ikarabellang ho fana ka lenaneo kapa mangolo. E ka kenyeltsa mmele ofe kapa ofe o hlahlobang o kantle ho Setsi se Ikemetseng sa Thuto se amanang le di-module, mananeo kapa mangolo. E kanna ya kenyeltsa mokete ofe kapa ofe o fanang ka thuso ya Thuto, dihlahiswa kapa ditshebeletso ho baithuti ba rona ka ho hlophisa le rona.
- 10.1.12 **Mofani wa ditefiso** ho bolela motho wa tlhaho kapa wa semolao ya ikarabellang ho lefa tjhelete ya konteraka kapa ditefiso tse ding tse hlokwang ke moithuti.
- 10.1.13 **Ho lefa ka botlalo** ho boloela dipehelo tse pele tsa tefo moo tjhelete ya konteraka e lefuwang ka botlalo e le kgwebo e le nngwe ka letsatsi le boletseng.
- 10.1.14 **Thepa ea bohlale** e bolela tsebo, mehopolo ya boiqapelo, kapa dipolelo tsa kelello

ya motho tse nang le boleng ba kgwebo mme di ka tshireletswa tlasa ditokelo, tokelo ya molao, tshebelelso, letshwao, letshwao la kgwebo, kapa melao ya kgwebo ho etsisa, tlolo ya molalo le hlaphollo. Thepa ya mahlale e kenyelsetsa mabitso a mabitso, tse sibolotsweng, difomula, diqapi, tsebo, meralo e ngodisitsweng, software, mme e sebedisa botaki, bongodi kapa mmimo.

- 10.1.15 **Mokgwa wa ho fana ka thuto** ho bolela ka mokgwa oo lenaneo le hlahiswang ka ona mme o kenyelsetsa ngodiso o le hole kapa o le ka hara sekolo.
- 10.1.16 **Dipehelo tsa tefo** di bolela kgetho ya hao ya nako eo o tla lefa ka yona.
- 10.1.17 **Tlhahisoleseding ya motho** e bolela tlhahisoleseding e amanang le motho ya tsebahalang a phela (ya kenyeltsang baithuti, le bao e tlaba baithuti, batswadi le ba lefang le bafani ba thepa) mme moo ho hlokahalang, motho ya tsebahalang le ya teng wa semolao (jwalo ka khamphani, koporasi kapa tshepo). Tlhahisoleseding lena le kenyelsetsa a) tsebo kapa ditaba ka motho eo, jwalo ka peiso, bong, boimana, maemo a lenyalo, botjhaba, morabe, mmala, tlwaelo, dilemo, bophelo bo botle, bokooa, bodumedi, ditumelo ya thobalano, puo, le pelehi ya motho eo; b) tlhahisoleseding ka thuto kapa tsa bongaka, ditjhelete, botlokotsebe kapa nalane ya mosebetsi; c) dintlha dife kapa dife tse ka khethollang kapa tsa ho ikopanya (jwalo ka lebitso la motho eo, aterese ya imeile, aterese ya sebaka, nomoro ya mohala, Lesedi la sebaka; d) tlhahisoleseding ya biometric ya motho; le e) maikutlo, dikhetho tsa motho ka mong (kapa ka) motho kapa dikgokahano dife kapa dife tse hlophiseditsoeng kapa tse tswang ho motho.
- 10.1.18 **Molao wa POPI Act** e bolela Protection of Personal Information Act 4 of 2013. Molao o o tshireletsang Tlhahisoleseding ka ga dintlha tsa O bitswang hape ka **POPIA**.
- 10.1.19 **Ho sebetsana** ho bolela mesebetsi e kenyeltsang tlhaiso-leseding ka ga dintlha tsa motho ka bomong, ho kenyelsetsa le mesebetsi e jwalo ka ho bokella, ho boloka, ho sebedisa, ho aba, ho tswaea, ho thibela, ho hlakola kapa ho senya tlhaiso-leseding ya motho.
- 10.1.20 **Setho sa profeshenale** se bolela mokgatlo o fe kapa o fe, o amohelwang molaong, ho ba le boikarabelo ba ho laola mosebetsi o itseng kapa profeshene kapa dikarolo tsa mosebetsi wa profeshenale e itseng.
- 10.1.21 **Lenaneo le bolela** yuniti efe kapa efe ya thuto eo moithuti a ingodisetsang ho yona XX mme e kenyelsetsa, empa e sa lekanyetswe ho, mangolo a thuto a felletseng, dithuto tse kgutswane, dithuto, selemo sa thuto, module kapa thupelo kapa tshehetso ya thuto.
- 10.1.22 **Ngodiso ya nakwana** e kenyelsetsa ngodiso ya nakwana ya moithuti ya sa kang a fihlela ditlhoko tsohle tsa ho kena kapa a fana ka ditokomane tsohle tse hlokwang ke rona kapa ngodiso efe kapa efe ya nakwana ha e ame phello ya konteraka e sa itshetleheng ka mofuta wa ngodiso.
- 10.1.23 **Borutehi** bo bolela mangolo a thuto a ngodisitsweng ho National Qualifications Authority (NQF) Moralo wa Borutehi ba Naha bakeng la mangolo a thuto a Afrika Borwa kapa a ananetsweng ka nepo ke South African Qualifications Authority (SAQA, Bolaodi ba Dithuto ba Afrika Borwa) kapa Universities South Africa (USAf) lekgotla le laolang Diyunesithi tsa Afrika Borwa bakeng sa ho lekana ho NQF.
- 10.1.24 **Mofuta wa ngodiso** o bolela ngodiso ya nako e felletseng kapa ya nakwana.
- 10.1.25 **Melao** e bolela melawana le dipehelo tsa rona, maano, ditlwayelo, ditsebiso, ditekanyetso, the Student Code of Conduct, Dispute, Grievance and Disciplinary Policy - Khoutu ya Boitshwaro ya Baithuti.
- 10.1.26 **Semester** ka tlwayelo e bolela halofo ya selemo sa thuto mme e kenyelsetsa nako ya

ho rute le ho ithuta e amanang le halofo ya selemo sa thuto.

- 10.1.27 **Qetelo ya Semester** ke letsatsi le hhalositsweng khalendareng ya thuto ya moithuti..
- 10.1.28 **Ho qala ha Semester** ho bolela letsatsi leo semester e kgethilweng ka lona ho qala lenaneo le amehang khalendareng ya moralo wa thuto bakeng sa lenaneo leo.
- 10.1.29 **Ho saena** ho bolela ho kenywa ha tshaeno ya hao e le ho bontsha maikemisetso a hao a kananelo ya dipehelo tsena mme ho kenyelletswa tshebediso ya tshaeno ya elektroniki jwalo ka ho hhalositswe molaong wa Electronic Communications and Transactions Act 25 of 2002 - Molao wa Dikgokahanyo le Ditshebetso tsa Electroniki..
- 10.1.30 **Moithuti** ho bolela motho ya ngodisitsweng le ho ithuta le The Independent Institute of Education (Setsi) ka XX.
- 10.1.31 **Dipehelo** di ka bolela maemo le boitlamo bo fumanehang tokomaneng ena.
- 10.1.32 **Setsi** se bolela The Independent Institute of Education (Pty) Ltd.
- 10.1.33 **Ho fetisa** ho bolela ho tsamaisa rekoto ya thuto ya moithuti le ngodiso ho tloha khampaseng enngwe ho eya ho enngwe ka hare kapa dipakeng tsa dihlahiswa tsa Setsi kapa ho fetola mokgwa wa ho tsamaisa kapa wa ho ngodisa kapa wa lenaneo le ithutwang.
- 10.1.34 **Rona**, kapa **ya rona** re bua ka Setsi kapa XX, kapa ka bobedi, ho latela maemo.
- 10.1.35 **Wena, kapa ya hao** e supa motho e mong le emong ya kenang konterakeng ena (ho kenyelletswa le moithuti) ha mmoho le ka bonngwe ho latela maemo.

10.2 **Ditaba tsa tjhelete le phetaho ya ngodiso.**

- 10.2.1 Motho e mong le e mong ya amohelang konteraka ena kapa ya fanang ka konteraka ya inthanete o tshepisa mme o dumela hore ba ikarabella ka kopanelo le ka mokgwa o ikgethileng ho lefa tjhelete ya konteraka ho Setsi ka bottlalo ka dipehelo tsena. Sena se bolela hore o ikarabella ka molao mmoho le ka bonngwe bakeng sa ho lefa tjhelete ya konteraka.
- 10.2.2 Motho e mong le e mong ya amohelang konteraka o ikarabella bakeng sa tjhelete ya konteraka ho kenyelletswa tlasa maemo afe kapa afe moo boitlamo bo saenneng ba motho wa borarojwalo ka khamphani kapa Mofani ofe kapa ofe o fanweng ka sebopetho se hlokehang empa a sa hlomphuwe ke motho e mong wa boraro.
- 10.2.3 Re ka batlisisa maemo a hao a hoka fumana mokitlane kapa theko mme ka ho saena konteraka ena o dumela hore re tla etsa jwalo.
- 10.2.4 Haeba re sa fumane tefo ka bottlalo ka nako e behilweng, re ka fetola maemo a tefo mme o tlameha ho lefa ho latela dipehelo tse ntjha tseo re tla ho fa tsona.
- 10.2.5 Moo tjhelete ya tefo kapa dipehelo di sa bolelwang, motho ya lefang tefo o nkuwa a ikarabella bakeng sa tefo e felletseng ya tefo ka letsatsi le boletseng.
- 10.2.6 Tjhelete ya konteraka e ntse e tlameha ho lefwa ka bottlalo ho sa tsotellehe ho ba teng ha moithuti sehlopheng sefe kapa sefe kapa boitlamo le mesebetsi efe kapa efe ya thuto kapa ditaba tsa inthanete. E ke ke ya fetolwa, ya fokotsa kapa ya kgutliswa.
- 10.2.7 O tlameha ho tlatsa kopo ya ho fetisetsa kopo ka mokgwa o hloka halang (o fumanehang ho tswa khampaseng kapa ho motsamaisi wa lenaneo) ka tshebetso e hloka halang haeba moithuti a batla ho fetisetswa khampaseng enngwe ya Setsi kapa ho fetola mokgwa wa ho fana ka mohlala ka mohlala ho fihla hole ikopanye kapa mofuta wa ngodiso ho tloha ka nako e felletseng ho isa ho nako ya nakwana. Moithuti a ka ngodiswa feela khampaseng enngwe kapa ka mokgwa o mong kapa ka mofuta o mong wa ngodiso haeba akhaonte ya bona e le nakong khampaseng ya pele kapa ka mokgwa o mong.

- 10.2.8 Tjhelete ya konteraka e ka fetoha ka lebaka la phetoho efe kapa efe ya khampase kapa mokgwa wa ho tsamaisa lenaneo mme moithuti o tla ikarabella bakeng sa tjhelete ya konteraka bakeng sa khamphase e ntjha, mokgwa wa ho tsamaisa kapa lenaneo ho tloha nakong eo phetisetso e phethelwang ka yona. Tjhelete ya tsamaiso e lefiswa ho etsa phetiso.
- 10.2.9 O tlameha ho latela tshebetso e boletsweng haeba moithuti a batla ho etsa diphetoho ho ngodiso ya bona bakeng sa lenaneo lefe kapa lefe la karolo efe kapa efe.
- 10.2.10 Haeba, ka lebaka lefe kapa lefe, o ka fumana mokitlane wa ditjhelete selemong sa ha jwale sa thuto, o ka kopa hore tjhelete e setseng ya mokoloto akhaonteng ya hao ya ditjhelete e fetisetswe selemong se latelang sa thuto, ho latela dipehelo tsa 10.5.20. Setsi se na le tokelo ya ho netefatsa kapa ho hana kopo ena ka lengolo. Maemong ana, qeto ya Setsi ke ya makgaola-kgang.
- 10.2.11 Re ka hlakola konteraka ena mme ra o busetsa karolo efe kapa efe ya tjhelete ya konteraka e seng e lefilwe, ntle le tefiso efe kapa efe ya ngodiso kapa kopo, eo o netefatsang hore o utlwisisi hore ha se peeletso ya ka pele, kapa “peeletso ya sebaka” molemong wa section 17 of the Consumer Protection Act 68 of 2008 (“the CPA”) - Molao wa Tshireletso ya Bareki. mme ha wa tlameha ho lefa e setseng. Re ka etsa sena haeba:
- (a) Moithuti ha a fihelle ditlhokahalo tsa kamohelo, ho kenyelletswa tse boletsweng ke setho sefe kapa sefe sa profeshenale, ho tla hlokahale bopaki ba seo;
 - (b) Palo ya baithuti ba ngodiseditsweng ho lokofatsa ho tsamaisa lenaneo e le tlase haholo; kapa
 - (c) Moithuti ya ngodisitsweng ka nakwana o nkile mehato yohle e utlwahalang ho ikamahanya le dipehelo empa a so ka a di fihlela ka letsatsi le behilweng.
- 10.2.12 Pusetso efe kapa efe ho latela 10.2.10 e tla tlohela kantle ho tjhelete bakeng sa lenaneo lefe kapa lefe le seng le qadileng moo moithuti a seng a kenetse ho tsamaiso e amehang ya ho ithuta, ho ba teng le/ kapa ho lefshwa jwalo ka tefiso ya ngodiso kapa kopo le/kapa disebediswa dife kapa dife tsa thuto tse seng di fanwe.
- 10.2.13 Konteraka ena e tla hlakolwa haeba re leleka moithuti kamora tshebetso ya kgalemelo. Re ke ke ra kgutlisa difetiso dife kapa dife, mme o tla dula o ikarabella bakeng sa ho lefa tjhelete e setseng ya konteraka selemong se amehang sa thuto.
- 10.2.14 Re ke ke ra lokisa kapa ra kgutlisa ditefiso haeba moithuti a emiswa ho ya kapa ho nka karolo lenaneong lefe kapa lefe ka lebaka lefe kapa lefe empa a sa lelekwe kamora tshebetso ya kgalemo (moo ho hlokahalang). O ntse o tlameha ho lefa tjhelete e felletseng ya konteraka.
- 10.2.15 Matsatsi a tefo ya ditefiso a behilwe kahara lenane la ditefiso selemo le selemo kapa ka kamohelo ya konteraka ena ya selemo sa mathomo sa thuto kapa ha ho amohelwa foromo ya ngodiso ya thuto selemong sa bobedi kapa se latelang sa thuto jwalo ka ha ho le jwalo.
- 10.2.16 Ha konteraka ena e fela, dipehelo tse sirelltsang ditokelo tsa rona di ntse di tla sebetsa.
- 10.2.17 O tlameha ho romela mme re lokela ho amohela lengolo le saennweng ho motho ya dumelletseng ke Setsi haeba o ikemiseditse ho hlakola ngodiso ya hao ho latela konteraka ena. Setheo se ka boloka tjhelete e latelang e le tefiso e utlwahalang ya ho hlakola, mme o tiisa hore o utlwisisi moelelo wa tefiso e utlwahalang ya ho hlakola jwalo ka ha ho hhalositswe karolong ya 14 kapa ya CPA mme o utlwisisi hore re

dumellane hore tsena di ka utlwahala molemong wa karolo 14 (3) (b) (i), ho kwahela ditshenyehelo tsa yona tsa tsamaiso le tse ding:

Haeba konteraka ya hao ya ngodiso e kwahela disemestara tse pedi mme o hlakola:	Tjhelete e ka tlase e tlameha ho lefwa mme e ke ke ya kgutliswa:
Pele letsatsi le qadileng la lenaneo	10% ya palo e felletseng ho sa tsottelehe kgetho eo o e entseng, ha mmoho le ditjeo tse felletseng tsa thepa efe kapa efe ya thuto e seng e fanwe kapa e laetswe ka kotloloho bakeng sa hao.
Pele semester e fela qetelong ya khalendara ya hao ya thuto	50% ya tjhelete ya konteraka, ha mmoho le ditshenyehelo tse felletseng tsa thepa efe kapa efe ya thuto e seng e fanwe kapa e laetswe ka kotloloho bakeng sa hao.
Nako efe kapa efe kamora semestara sa pele	100% ya tjhelete eo konteraka, ha mmoho le ditshenyehelo tse felletseng tsa thepa efe kapa efe ya thuto e seng e fanwe kapa e laetswe ka kotloloho bakeng sa hao.
Haeba konteraka ya hao ya ngodiso e akaretsa semestara se le seng feela mme o hlakola:	Tjhelete e ka tlase e tlameha ho lefwa mme e ke ke ya kgutliswa:
Pele letsatsi le qadileng la lenaneo	10% ya palo e felletseng ho sa tsottelehe kgetho eo o e entseng, ha mmoho le ditjeo tse felletseng tsa thepa efe kapa efe ya thuto e seng e fanwe kapa e laetswe ka kotloloho bakeng sa hao.
Pele semester e fela qetelong ya khalendara ya hao ya thuto	100% ya tjhelete eo konteraka, ha mmoho le ditshenyehelo tse felletseng tsa thepa efe kapa efe ya thuto e seng e fanwe kapa e laetswe ka kotloloho bakeng sa hao.

- 10.2.18 Haeba tefo ya tjhelete efe kapa efe ya konteraka e se e le morao, re kanna ra qhelela ka thoko moithuti khampaseng, ho tloha dithutong tsa lenaneo leo a le kgethileng kapa lengolo la thuto, ho fumana mangolo hape ho ka thibela diphetho ho fihlela tjhelete e hlokwang e lefilwe, tle le ho nyatsa ditokelo tsa rona tse ding. Moithuti o ntse a tlameha ho phethela le ho fana ka dikabelo le diteko tse behilweng nakong ena. O ntse o tlameha ho lefa tjhelete e felletseng ya konteraka leha re ka kgetholla moithuti kapa ra tshwara diphetho.
- 10.2.19 O dula o ikarabella bakeng sa ditshenyehelo dife kapa dife tseo re lokelang ho di lefa haeba o tlola konteraka ena. Ditshenyehelo tsa rona di ka kenyaletsa ditefiso tsa molao, ho batla le ho bokella.

- 10.2.20 Haeba tefo efe kapa efe e diehile ho feta matsatsi a khalendara a 30, mme ha ho na tokisetso ya tefo e entsweng, re kanna ra hloka hore o lefe tjhelete yohle e sa lefellwang ya konteraka. Re tla lefisa tswala hodima bokaalo bo salletseng morao ka sekgahla se phahameng ka ho fetisia se dumelletsweng ke National Credit Act, 34 of 2005 - Molao wa Naha wa Mokitlane, 3 jwalo ka ha o fetolwa nako le nako.
- 10.2.21 Lengolo la akhaonte kapa lengolo le saennoweng ke molaodi ya dumelletsweng wa ditjhelete wa Setsi le bolelang hore na o kolota eng ka nako efe kapa efe ke bopaki bo lekaneng ba nakwana (prima facie) ba mokoloto wa hao bakeng sa merero yohle.
- 10.2.22 Ho hlakola kapa ho tjhetjhiswa kapa phetiso efe kapa efe ho latela polelo ena e ke ke ya eketsa nako e lekaneng ya ho qeta dithuto tse o ngodiseditseng tsona.
- 10.2.23 O tlameha ho ngolla motho ya dumelletsweng ke Setsi hang ha o fetola atere se ya hao kapa dintlha tse ding tsa puisano ebe o di ntlaufatsa tsamaisong ena.

10.3 Boikarabelo ba Tshireletso

- 10.3.1 O ke ke wa senola dintlha dife kapa dife tsa hao kapa dintlha tsa kopo ho kenyeltsa momoro ya hao ya kopo, kapa boitsebiso ba moithuti eo o e filweng bakeng sa kopo ya hao ya inthanete le ngodiso ho motho ofe kapa ofe ya sa dumellwang kapa ho boloka dintlha tse jwalo ka tsela efe kapa efe e ka lebisang ho tsona ho tsejwa ke motho wa boraro. Haeba o sa boloke dintlha tsa hao tsa botho/ dintlha tsa phihlello di bolokehile, o fana ka tlaleho efe kapa efe eo o ka bang le yona kgahlanong le rona bakeng sa tahlehelo kapa tshenyo eo o ka bang le yona hobane o sa di boloka kapa hona ho di beha tulong e bolokehileng.
- 10.3.2 Kamora hore dintlha tsa hao tsa phihlello/ mokopi kapa boitsebiso ba moithuti e kentswe, re tla nka hore ketso efe kapa efe e amanang le ngodiso ya hao ya inthanete ke ya hao mme taelo efe kapa efe e tiile. Le ha motho e mong a sebedisa dintlha tsa hao tsa phihlello, re kanna ra etsa taelo jwalo ka ha eka o e dumelletse.
- 10.3.3 **Re netefatsa hore re na le tshireletso e loketseng ya tshireletso bakeng sa tshireletso ya dintlha** tsa hao tsa phihlello le tlhaiso-leseding enngwe ya botho kapa ya lekunutu eo o e filweng ke tshebediso ya inthanete. Le ha ho le jwalo, wa e amohela, le ha re tla nka mehato yohle e loketseng ho thibela tlolo ya tshireletso mabapi le ngodiso ya marang-rang, tlhaiso-leseding efe kapa efe e romellwang ka kgokahano e sa sireletsweng kapa tsamaiso ya dikgokahano e ka angwa ke ho beha leihlo, ho kgaola kapa phihlello e seng molaong ke motho wa boraro, re ke ke ra ba le boikarabelo.

10.4 Tokollo ya bohlokwa:

- 10.4.1 O re lokolla (ho re kwahela) kgahlanong le tseko efe kapa efe, tahleheloo, tshenyo, kotsi, kapa lefu le bakwang ke bohlaswa bofe kapa bofe kapa ketso ya ka boomo kapa ho se sebetsa (ho hlolleha ho nka kgato) ha moithuti, ka hara kapa kantle ho khampase.
- 10.4.2 Moithuti o nka karolo mesebetsing yohle le ho ipeha kotsing mme wena:
- (a) **O fana ka tumello** ya hore moithuti a nke karolo mesebetsing ya XX ka hare kapa kantle ho khampase, ho kenyelletswa dipapadi, setso, thuto, kapa mesebetsi ya setjhaba, maeto, kapa ketsahalo efe kapa efe e tshwanang;
 - (b) O Utlwisa hore mesebetsi e na le kotsi e itseng ya kotsi mme ha e hlahile ha e tshehetswe ke rona kapa e tlasa taolo ya rona;
 - (c) **Ho re qosa** (ho kenyelletswa dikhamphani te amanang le rona, basebetsi, dikonteraka tse tlase, le baemedi) kgahlano le tseko efe kapa efe e amanang le tahleheloo, tshenyo, kotsi kapa lefu ho moithuti kapa thepa ya bona nakong ya mesebetsi ena, tle le haeba e bakilwe ke bohlaswa ba rona bo feteletseng; le
 - (d) **O Fana ka tumello** bakeng sa basebetsi le ha e le bafe kapa baemeledi b rona ho hlakomele kotsi le ha e le efe eo moithuti a e utlwang ha a ntse a nka karolo mesebetsing ofe kapa ofe, le ho fana ka tumello ya phekolo le ha e le efe e nang le matla a tshwanang le a motswadi moo ba ke keng ba ikopanya le bona, motswadi kapa mohlokomedi wa moithuti maemong a tshohanyetso a bongaka; le
 - (e) **O dumela ho lefa ditshenyehelo le ha e le dife tsa bongaka kapa tse amanang le tsona tse bakilweng ke Setsi bakeng sa ho phekola moithuti.**

10.5 Kakaretso:

- 10.5.1 O fana ka tumello le ho tshepisa hore tlhahisoleseding yohle ya hao tshebetsong ya kopo le boingodiso le konteraka ena ke ya nneta ebole e nepahetse.
- 10.5.2 Motho ya amohelang dipehelo tsena o fana ka tumello mme o tshepisa hore o na le matla a felletseng a konteraka.
- 10.5.3 Hodimo ha kamohelo ya melawana le dipehelo tsena e le karolo ya tshebetso ena ya ho ingodisa ke Molefi kapa moithuti, moithuti o tla kopiwa ho bontsha ho amohela dipehelo tsena ka ho di amohela ho portal ya baithuti lekgetlo la pele ha a fihlella mme e tla tlangwa ho latela.
- 10.5.4 Re ka hlakola kapa ra fetola letsatsi lefe kapa lefe la ho qala kapa la ho qetella kapa kemiso le sebopeho sa lenaneo ntle le tsebiso, empa ka mabaka a utlwalang, ho ya ka ho fetoha ha maemo.
- 10.5.5 Re ka fetola kharikhulamo le dikahare tsa lenaneo kapa mojule ofe kapa ofe o fanwang.
- 10.5.6 Re ka hlakola tlhahiso ya lenaneo lefe kapa lefe kapa karolo ya lenaneo haeba ho se na tlhokahalo e lekaneng, ha feela tjhelete ya konteraka e lokiswang ka tsela e nepahetseng, ha feela molemong wa lenaneo, baithuti ha ba e so qale thuto ka lenaneo leo.
- 10.5.7 Moithuti o tlameha ho etsa bonnete ba hore o ngodisitse dimmojule tsohle tse nepahetseng, mananeo, le mangolo a thuto.
- 10.5.8 Moithuti o tlameha ho etsa bo nneta ba hore o utlwisa ditlhokahalo tsohle tsa ho

ingodisa, prospectus le melao yohle ya ho kgetha thuto leha e le efe le nako e telele ka ho fetisia e dumelletseng ho qeta lenaneo leo ba le kgethileng kamoo ba ka sebedisang ka teng.

- 10.5.9 O fana ka tumello le ho tshepisa hore o hlahlobile ka nepo mangolo a nepahetseng, lenaneo, dithuto le dimmojule pele o amohela konteraka ena, o re lokolla boikarabellong ba tahlehelo leha e le efe kapa sekoloto se bakwang ke ngodiso leha e le efe kapa sekoloto se bakwang ke ngodiso leha e le efe e fosahetseng kapa tlhatlhobo, ka lebaka le ha e le lefe.
- 10.5.10 Moithuti o tlameha ho fumana SAQA kapa USAf kapa bobedi ba tsona ho netefatsa thuto efe kapa efe ya matjhabeng kamoo ho hlokahalang, ka ditshenyehelo tsa moithuti.
- 10.5.11 Ka hona o ananela hore, moo ho hlokeheng, mangolo a thuto a porofeshenale a etseditswe ho tsamaelana le ditlhoko tsa Setho sa porofeshenale sa Afrika Borwa mme Setsi se tlangwa ke ditlhoko tsena.
- 10.5.12 Ka hona wa dumela hore o a tseba hore na ke mokgatlo efe e tsmaisang, e fana ka tumello, le ho fana ka kgau ya lenaneo la thuto ya moithuti kapa lengolo la thuto le ho utlwisia mokgwa wa ho ingodisa.
- 10.5.13 Moo ho hlokahalang, o tlameha ho ingodisa le Mofani ofe kapa ofe ya amehang wa kantle bakeng sa lenaneo la thuto mme o ipapise le ditlhoko tsa bona tse amehang, maano le ditsamaiso, ho kenyelletswa le ho lefa tjhelete ya konteraka.
- 10.5.14 Melao ya rona e fumaneha go library website le portal ya baithuti. Re fa baithuti monyetla wa ho fumana melao nakong ya matsatsi a mahlano a tshebetso ho tloha ka letsatsi le behilweng la ho qala lenaneo. Baithuti ba na le matsatsi a 10 a ho bala le ho utlwisisi melao le hore naa ba sebetsa jwang lenaneong la bona. Ka hore sena, re nka hore o badile, wa utlwisia, mme o tshepisitse ho latela melao yohle ho tloha letsatsing la ho amohela konteraka ena.
- 10.5.15 Re ka fetola melao kapa ra hlaha melao e mecha mabapi le ditaba tsa thuto le tshebetso, Boitshwaro ba baithuti, le ditaba tse ding ka nako efe kapa efe mme diphethoho di tla phatlalatswa ho portal ya baithuti. Moithuti o tlameha ho latela melao ena e metjhakapa e fetotsweng.
- 10.5.16 Re nka botshepehi ba thuto ka botebo haholo. Re tla nka mehato ya kgalemelo kgahlanong le moithuti ofe kapa ofe eo re dumelang hore o kentse letsoho ho qhekelleng, ho utswa, kapa ho tlola molao ofe kapa ofe wa botshepehi dithutong. Haeba moithuti a fanyehwa kapa a lelekwa, o ntse o ikarabella ho lefa tjhelete yohle ya konteraka.
- 10.5.17 Thepa yohle ya Bohlale e hlahisitsweng ka tshebetso ya boitlamo ba hao ba boithuto bo matsohong a Setsi, ntle le haeba ho dumellane ka mokgwa o mong ka lengolo ke Mongodisi wa Setsi pele ho tlhahiso ya Thepa e jwalo ya Bohlale. Ha konteraka ena e amohelwa, o dumela hore moithuti o nkuwa a fane ka tumello le ho abela Setsi ditokelo dife kapa dife tsa batho le thepa ya mahlale eo moithuti a e thehang nakong ya boithuto bofe kapa bofe, dipatlisiso, kapa morero le rona, kapa ha re sebedisa thepa kapa disebediswa tsa rona. Haeba ho nkwa hore kemiso ena ha ea lekana ka lebaka le ha e le lefe, wena/moithuti o dumela ho saena lengolo la tumello le kabelo le Setsi.
- 10.5.18 Re tla etsa tsohle tse matleng a rona kapelle kamoo ho ka kgonehang ho qala hape lenaneo lefe kapa lefe le emisitsweng kapa le fetotsweng ka lebaka la maemo afe kapa afe ao re sa a laolang. Tsena di kenyelletsa kgang e matla, maemo a dikoduwa kapa maemo a tshohanyetso, diketso tsa Modimo le puso, malwetse, ho tima ha

motlakase, ho senyeha ha phepelo ya metsi, boemo ba lehodimo bo feteletseng, dikoduwa tsa tlhaho, ntwa, phetohelo, merusu ya indasteri kapa ya baithuti le diketsahalo tse tshwanang.

- 10.5.19 Mokgwa wa ho tsamaisa dithuto le mofuta wa ngodiso le mokgwa oo moithuti a o kgethileng qalang kapa bokgoni ba ho ba teng e ka nna ya seke ya tshwana le pele ho maemo a ho 10.5.18 ka hodimo haeba maemo a jwalo a thibela se tshwanang.
- 10.5.20 Konteraka ena e ka fetolwa feela kapa ya hlakolwa haeba e etswa ka mongolo le ho amohelwa ke kapa molemong wa bohole ba amehang. Ha ho tumello e tobileng kapa e boletsweng ya ditokelo tsa rona e sebetsang ntle le haeba e ngotswe le ho saenwa ke batho bohole. Leha ho le jwalo, mekga e dumellana ho nka diphetoho le ha e le dife ho melao ya rona e le e sebetsang ka matsatsi a mahlano ka mora ho phatlalatsa diphetoho ho portal ya baithuti.
- 10.5.21 Ho o fa disebediswa tsa ho ithuta, phihlello ho disebediswa tsa rona tsa dijithale le tsa mmele ha mmoho le maikutlo a thuto, re hloka ho sebetsana le tlhahisolededing ya hao. Tse ding tsa tsona ke mabitso, nomoro ya boitsebiso le dintlha tsa ho iteanya. Re ke ke ra kopa dintlha tse ngata tsa botho ho feta kamoo ho hlokahalang hore re phethe boikarabelo kapa boitlamo ba rona ho latela konteraka ena.
- 10.5.22 O re fa tumello ya ho bokella le ho sebetsana le tlhahisolededing e joalo bakeng sa merero ya thuto kapa ho kopana le ditlamo tsa molao kapa maemong a tshohanyetso feela, mme o fana ka tumello ya hore o fane ka tumello ya bolokolohi, ka boithaopo le ntle le tshusumetso e sa hlokahalang le kgatello.
- 10.5.23 Re tla arolelana tlhahisolededing ya hao le indasteri e meng, ke kgatlo e laolang, le bafani ba ditshebeletso empa feela ho fihlela moo ba batlang ho phethahatsa mesebetsi ya bona.
- 10.5.24 Ka hona, wena (ho kenyeltswa le moithuti) o re fa tumello ya ho o romela tlhahisolededing mabapi le ditaba tsa thuto kapa tsa ditjhelete, dinako tsa thuto, mesebetsi ya khampase le tlhahisolededing efe kapa efe e tshwanang ka puisano ya elektroniki, ho kenyeltswa molaetsa ya mongolo le lengolo-tsoibila.
- 10.5.25 Hape re ka o romela thepa ya ho bapatsa ka dikgokahano tsa elektroniki, mme o ka kgetha ho tswa ho fumana thepa e jwalo ya papatso ka ho tswa ka mokgwa o nepahetseng puisanong ya pele ya papatso e amohetsweng ka mokgwa ona.
- 10.5.26 Re tla tshwara tlhahisolededing ya hao ka hloko mme re amohetse mehato yohle ya tshireletso ya tlhahisolededing e hlokahalang ho e sireletsa. Ho bona bholo ba Tsebiso ya Lekunutu la Ditaba, ka kopo etela sebaka sa rona sa Marang-rang ho www.advtech.co.za.
- 10.5.27 O ka kopa ho rona ho hlahisa tlhahisolededing ya botho eo re nang le yona ho wena, kapa wa kopa tokiso , ntjhafatso kapa ho hlakolwa ha tlhahisolededing eo ya botho mme re tla mamela kopo ya hao ho ya ka pholisi e amehang ya Setsi, molao wa POPI le Molao wa Promotion of Access to Information Act 2 of 2000. Kopo e jwalo e tla etswa ho sebediswa tshebetso e hlalositsweng ho Bukana ya rona ya PAIA e ka fumanwang sebakeng sa rona sa Marang-rang se hlalositsweng ho 10.5.26 ka hodimo. O na le boikarabelo ba ho re tsebisa ka diphetoho leha e le dife tsa boitsebiso ba hao tse amanang le dikamano tsa rona tsa konteraka, ha sena se etsahala.
- 10.5.28 Re dumella baithuti ho sebedisa ditsamaiso tsa rona tsa tlhahiso-lededing le marang-rang bakeng sa dithuto tsa bona le ho buisana le baithuti ba bang le barupeli. Empa re sheba tlhahisolededing efe kapa efe eo baithuti ba e etsang, ba e boloka, ba e romela kapa ba e amohelang ba sedebisa ditsamaiso le marang-rang a rona. Sena se bolela hore re ka beha leihlo, ra thibela, ra gatisa kapa ra hlahloba dikgokahano

tsohle kapa data, empa ha re a tlameha ho etsa jwalo. Moithuti o dumellana le boemo bona.

- 10.5.29 O boetse o re dumella ho sebedisa mosebetsi ofe kapa ofe wa moithuti (ho kenyelletswa mosebetsi oo re o kentseng tlhodisanong le ha e le efe) bakeng sa ho bapatsa le ho phahamiswa ha rona.
- 10.5.30 O boetse o re dumella ntle le dipehelo ho sebedisa setshwantsho leha e le sefe sa moithuti boitsebisong bofe kapa bofe ba rona, ho kenyelletswa metjha ya ditaba ya setjhaba.
- 10.5.31 Re ka tlaleha ntho efe kapa efe e amanang le Boitshwaro, tlolo ya melao le ha e le efe, kapa bophelo bo botle (ho isa boholeng boo tsokelo e kgolo e hlokometsweng) ho motswadi wa moithuti, mohlokomedu kapa molefi, kapa boahlodi bofe kapa bofe, mme o re file tumello ya ho fana ka ditlaleho tse jwalo ka ho amohela konteraka ena. Sena se ka kenyeltsa dintlha tsa hao.
- 10.5.32 Sengodilweng sa hao sa thuto se tla ba le tlhahisoleding yohle e hlokwang ke melawana ho kenyelletswa tswelopele ya hao le katleho ya hao dithutong tsohle tsa thuto le polelo ya boemo bo botle.
- 10.5.33 Ho ya ka Immigration Act 13 of 2002, baithuti ba matjhaba bao e seng baahi ba kamehla ba Afrika Borwa di tlameha ho fumana visa e loketseng bakeng sa thuto e sebetsang nako yohle ya thuto ho tswab Department of Home Affairs (Lefapha la Ditaba tsa Lehae la Afrika Borwa) ka ditshenyehelo tsa bona. Visa e tlameha ho dumellana le The Independent Institute of Education (Pty) Ltd. Haeba balaodi ba fana ka visa, asylum, refugee, kapa maemo a tshwanang le ao bakeng sa merero ya ho ithuta, mme ha morao ba e ntsha kapa ba sa e ntjafatse, konteraka ena e hlakolwa ka boyona. Kopo le ditefiso tse ding di ke ke tsa kgutliswa. Sena se bolela hore o dula o ikarabella bakeng sa tekanyo e felletseng ya tjhelete ya konteraka. Re tla nahana ka Puseletso haeba o re romela bopaki ba hore visa ya ho ithuta e hanetswe kapa asylum seeker visa ha e so ntjhafatswe.
- 10.5.34 Baithuti ba matjhabeng ba ngodisitseng thuto ya hole ba na le boikarabelo ba ho fumana visa e hlokahalang bakeng sa ho kena Afrika Borwa jwalo ka ha ho hlokahala bakeng sa lenaneo.
- 10.5.35 Ha re etse tiisetso, tshepiso kapa kemedi efe kapa efe mabapi le katleho, ho hloleha, kapa tshebetso ya moithuti lenaneong lefe kapa lefe le kgethilweng la moithuti.
- 10.5.36 Re hloka hore moithuti a nke karolo ka bottalo lenaneong le ho ipehe tlasa melao ya Setsi. Re na le tokelo ya ho fedisa konteraka ka tsebisa e utlwahalang haeba seithuti se sa etse jwalo.
- 10.5.37 Konteraka e tlama hang ha e amohelwa. Ke boemo ba ho ingodisa hore ditokomane tse hlokahalang ho phethela tshebetso ya rona ea ngodiso di tlameha ho romelwa, le hore re amohela ditokomane. Haeba leha e le efe ya tsona e sa fanwe, seithuti se ke ke sa kgora ho fumana mangolo. Moithuti o tlameha ho etsa bonneta ba hore re na le dikopi tse netefalitsweng tsa ditokomane mme se lokela ho di romela hape haeba ho hlokahala. Ditokomane tsohle tse rometsweng di tlameha ho sebetsa mme re tla nka mehato e nepahetseng haeba ditokomane tse fosahetseng di romellwa.
- 10.5.38 Konteraka ena e tla hhaloswa ho latela molao wa Rephaboliki ya Afrika Borwa.
- 10.5.39 Mekga e dumellana le balaodi ba Lekgotla la Magiseterata le nang le matla a ho nka kgato efe kapa efe ya molao eo mokga o mong o ka e nkang kgahlano le enngwe e hlahang tumellanong ena.
- 10.5.40 Mekga, ho kenyelletswa le moithuti, ba kgetha diaterese tsa bona tsa diterata tse ka tlase bakeng sa tshebeletso le phano ya Ditshebediso tsa molao le dikgokahano

(domicilium citandi et executandi) mabapi le konteraka ena:

- a) Bohle ba amehang tumellanong ena, ho kenyelletswa le moithuti: Aterese le dintlha tsa ho ikopanya le rona jwalo ka ha re di fuwe le ho kengwa tsamaisong ya rona ya baithuti.
- b) Setsi: ADvTECH House, Inanda Greens Office Park, 54 Wierda Road West, Wierda Valley, Sandton, 2196 (e tshwailwe tlhokomelo ya Motsamaisi wa Setsi).

Motho ya amohelang konteraka ena wa tiisa mme o tshepisa hore ba badile konteraka yena mme ba e utlwisisitse, le hore ba na le matla a ho amohela le ho tlangwa ka konteraka ke dipehelo tsa konteraka ena. Motho ya amohelang konteraka ena wa tseba hore moithuti o tla kopuwa ho amohela mantswe ana lekgetlo la pele ha ba kena ho potale ya moithuti.

Ka ho tobetsa “ke a dumela”: (i) emela le ho tiisa hore o badile le ho utlwisisi Melao ena ya ngodiso mme; (ii) bontsha tumellano ya hao le Dipehelo tsena tsa Ngodiso le ho tlangwe ke yona mme (iii) e bontsha hore moithuti o tseba sebopoho sa mantswe ana ao moithuti a tla hloka ho supa tumellano ka ho a amohela ho potale ya moithuti.